

ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΟΥ ΜΥΡΩΝΑ Μ. ΖΑΒΛΑΝΟΥ, M.Sc., M.Ed., Ph.D.
Φυσικού - Μηχανικού E.S.E.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέχρι τώρα από ό,τι γνωρίζουμε δεν έχει γίνει κάποια μελέτη σχετικά με την έλλειψη ικανοποίησης κάποιων αναγκών των εκπαιδευτικών της Μέσης Εκπαίδευσης. Επειδή η έρευνα που ασχολείται με το θέμα της ικανοποίησης των αναγκών σχετίζεται με τα κίνητρα που πρέπει να δίνονται στους εκπαιδευτικούς, για να πραγματοποιήσουν το έργο τους, γι' αυτό και η μελέτη αυτή πρέπει να ενδιαφέρει άμεσα τους διευθυντές, σχολικούς συμβούλους και γενικά το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Υπάρχουν μερικές θεωρίες περί κινήτρων, που αποτελούν αξιοσημείωτες πηγές έμπνευσης για όλους όσους εργάζονται στη διοίκηση της εκπαίδευσης και ενδιαφέρονται για τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα των σχολείων. Μια από αυτές είναι η θεωρία του Maslow, γνωστή ως θεωρία της ιεράρχησης των αναγκών¹.

Ο Maslow περιέγραψε μια κλίμακα ιεράρχησης των αναγκών αποτελούμενη από πέντε βαθμίδες - επίπεδα. Στη θεωρία του υποστηρίζει ότι το άτομο στο χώρο της εργασίας του υποκινείται στην πραγματοποίηση του έργου του από την επιθυμία να ικανοποιήσει ορισμένες εσωτερικές του ανάγκες.

Η εργασία του Maslow βασίζεται σε τρεις σημαντικές υποθέσεις:

1. Η συμπεριφορά του ανθρώπου επηρεάζεται από την επιθυμία του να ικανοποιεί τις ανάγκες του. Μόνον, όμως, οι ανάγκες που δεν ικανοποιούνται μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά του, ενώ οι ανάγκες που ικανοποιούνται δε δρουν σαν κίνητρα.

2. Οι ανάγκες του ατόμου ταξινομούνται σε μία σειρά ιεράρχησης ανάλογα με τη σπουδαιότητά τους, όπου ξεκινάει από βασικές (π.χ. τροφή και στέγη) και καταλήγει σε σύνθετες (π.χ. το «εγώ» και η «επίτευξη»).

3. Το άτομο προχωρεί στην επόμενη βαθμίδα της κλίμακας ιεράρχησης των αναγκών, μόνον όταν οι βασικές ανάγκες έχουν ικανοποιηθεί, τουλάχιστο μερικά.

Δηλαδή το εργαζόμενο άτομο θα προσπαθήσει να ικανοποιήσει πρώτα την ανάγκη που σχετίζεται με τις συνθήκες της εργασίας του και μόνον αφού ικανοποιήσει αυτή την αρχική ανάγκη, θα κατευθύνει την προσπάθειά του προς την ικανοποίηση μιας σύνθετης ανάγκης, όπως αυτή που σχετίζεται με την επιτυχία στην εκπλήρωση κάποιου έργου.

Προχωρώντας από τις βασικές προς τις σύνθετες ή από τις χαμηλές προς τις υψηλές βαθμίδες της ιεράρχησης των αναγκών, η κλίμακα αποτελείται από τις εξής κατηγορίες αναγκών:

- i. Φυσιολογικές ανάγκες
- ii. Ανάγκες για ασφάλεια
- iii. Κοινωνικές ανάγκες
- iv. Ανάγκες του «εγώ», κοινωνικής υπόληψης και υπόστασης
- v. Ανάγκες για αυτοπραγμάτωση.

Διάφορες κριτικές έχουν γίνει σχετικά με τη θεωρία του Maslow². Η έρευνα του Porter που αναφέρεται στην ικανοποίηση των αναγκών των διευθυντών σχολείων έφτασε στο συμπέρασμα ότι οι διευθυντές σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης έχουν τη λιγότερη ικανοποίηση στον τομέα των αναγκών που βρίσκονται στις υψηλές βαθμίδες της κλίμακας ιεράρχησης των αναγκών, όπως, αυτονομία και αυτοπραγμάτωση και ότι ακόμα αποδίδουν σ' αυτές τις ανάγκες τη μεγαλύτερη σπουδαιότητα³.

Χαρακτηριστικά πρέπει να αναφερθεί ότι έχουν διατυπωθεί σοβαρές επιφυλάξεις για την άποψη του Maslow ότι οι ανάγκες που βρίσκονται στα χαμηλότερα επίπεδα της κλίμακας μπορούν ποτέ να δραστηριοποιούνται αρκετά, ώστε να θεωρούνται κίνητρα στην εργασία. Ο Porter π.χ. υιοθετεί την ιεράρχηση των αναγκών του Maslow στη μελέτη του, παραλείπει όμως τις φυσιολογικές ανάγκες από τον κατάλογό του. Πιστεύει δηλ. ότι η κατηγορία αυτή των αναγκών δε μπορεί να αποτελέσει κίνητρο στην εργασία για τα περισσότερα άτομα. Η κλίμακα των αναγκών που τελικά προτείνει περιλαμβάνει επίσης πέντε βαθμίδες, γιατί ενώ αρνείται τις «φυσιολογικές» ανάγκες προσθέτει μία άλλη κατηγορία αναγκών που την ονομάζει «αυτονομία» και την τοποθετεί προτελευταία στην κλίμακα της ιεράρχησης των αναγκών. Η τροποποίηση αυτή του Porter φαίνεται να έχει ιδιαίτερη εφαρμογή στην εκπαίδευση, επειδή εκεί οι φυσιολογικές ανάγκες τείνουν να υποτιμούνται σε σπουδαιότητα, και για το λόγο ακόμα ότι οι εκπαιδευτικοί και οι σπουδαστές εκδηλώνουν κάποιο ενδιαφέρον για τον έλεγχο του περιβάλλοντος που σχετίζεται με την εργασία τους.

Τέλος, η ανάγκη για αυτονομία, στο χώρο της εκπαίδευσης βασίζεται στην αρχή της αυτοδιοίκησης, του αυτοελέγχου και αυτοπροορισμού.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα αυτή έχει σκοπό να προσδιορίσει τις ελλείψεις στον τομέα των αναγκών των εκπαιδευτικών της Μέσης Εκπαίδευσης. Το μέγεθος της έλλειψης κάποιας ανάγκης προσδιορίζεται από τη διαφορά της εκτίμησης που το άτομο κάνει ανάμεσα στο βαθμό που η ανάγκη εκπληρώνεται σήμερα (που εμφανίζει δηλ. την πραγματική κατάσταση) και το βαθμό που η ίδια ανάγκη θα έπρεπε να εκπληρώνεται (που εμφανίζει δηλ. την ιδανική κατάσταση).

Έτσι, η μελέτη αυτή θα επιχειρήσει να δώσει απάντηση στην παρακάτω υπόθεση έρευνας:

Μηδενική υπόθεση Ηο: Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην πραγματική αντίληψη που οι εκπαιδευτικοί έχουν για την έλλειψη κάθε μιας από τις ανάγκες που αναφέρονται στην κλίμακα του Porter και στην ιδανική εκπλήρωση κάθε μιας από αυτές τις ανάγκες αντίστοιχα.

Υπόθεση έρευνας Ηα: Υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην πραγματική αντίληψη που οι εκπαιδευτικοί έχουν για την έλλειψη κάθε μιας από τις ανάγκες που αναφέρονται στην κλίμακα του Porter και στην ιδανική εκπλήρωση κάθε μιας από αυτές τις ανάγκες αντίστοιχα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

α. Πληθυσμός και Δείγμα

Τα άτομα της έρευνας αυτής (πληθυσμός) αποτελούν οι εκπαιδευτικοί της Μέσης Εκπαίδευσης της περιοχής Αθηνών. Παρόλο ότι ο πληθυσμός αυτός είναι τυπικά αντιπροσωπευτικός των εκπαιδευτικών της χώρας μας, εν τούτοις δεν θα γίνει προσπάθεια να επεκταθούν τα αποτελέσματα αυτής και στους εκπαιδευτικούς των άλλων διαμερισμάτων της χώρας.

Στη μελέτη αυτή χρησιμοποιήθηκε ένα δείγμα από 200 εκπαιδευτικούς. Το δείγμα στην αρχή ήταν τυχαίο, αλλά επειδή τα ερωτηματολόγια που επεστράφησαν δεν ήταν αρκετά για την έρευνα, γι' αυτό και εστάλησαν ερωτηματολόγια και σε άλλα σχολεία, χωρίς όμως αυτά τη φορά αυτή να επιλεγούν τυχαία. Όλα τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα πληροφορήθηκαν για το σκοπό και τον τρόπο διεξαγωγής της μελέτης. Από τα 200 ερωτηματολόγια επεστράφησαν συμπληρωμένα τα 151, δηλαδή ποσοστό 75,5%. Στους εκπαιδευτικούς επίσης που συμμετείχαν δόθηκε η υπόσχεση ότι οι πληροφορίες θα κρατηθούν εμπιστευτικές.

β. Το μέσο συλλογής των πληροφοριών (όργανο μετρήσεως)

Ως μέσο συλλογής των πληροφοριών, χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο της προσωπικής θεώρησης των αναγκών του Porter. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 13 ερωτήσεις που οι απαντήσεις σ' αυτές προσδιορίζουν τις ελλείψεις στον τομέα των αναγκών της κλίμακας του Porter.

Για κάθε ερώτηση τα άτομα παρακλήθηκαν να υποδείξουν:

- i. Σε ποιο βαθμό κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ανάγκης προσφέρεται στην εργασία τους (πραγματική κατάσταση) και
- ii. Σε ποιο βαθμό το ίδιο χαρακτηριστικό της ανάγκης πιστεύουν ότι θα έπρεπε να προσφέρεται στην εργασία τους (ιδανική κατάσταση).

Το μέγεθος της έλλειψης κάποιας ανάγκης προσδιορίζεται από τη διαφορά της εκτίμησης που το άτομο κάνει, ανάμεσα στο βαθμό που η ανάγκη εκπληρώνεται σήμερα και το βαθμό που η ίδια ανάγκη θα έπρεπε να εκπληρώνεται. Έτσι, τα άτομα υπέδειξαν το βαθμό σπουδαιότητας που έχει γι' αυτούς κάθε ανάγκη στην πραγματική και ιδανική κατάσταση.

Ρίχνοντας μια ματιά στη θεωρία της ιεράρχησης των αναγκών του Porter είναι σχετικά εύκολο να διαπιστωθεί πως τα σχολεία μπορεί να γίνουν πηγές εκπλήρωσης αυτών των αναγκών για τους εκπαιδευτικούς.

Ιεράρχηση αναγκών Παράγοντες που προσδιορίζουν τις ανάγκες

ανάγκη για αυτοπραγμάτωση Τα άτομα εργάζονται με όλες τις δυνατότητές τους. Επιδιώκουν προσωπική και επαγγελματική επιτυχία. Οι σκοποί επίτευξης του έργου που κάνουν θεωρούνται για τα άτομα οι σπουδαιότεροι.

ανάγκη για αυτονομία Τα άτομα θέλουν να ελέγχουν τις συνθήκες της δουλειάς τους, να επηρεάζουν την οργάνωση, να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων, και να έχουν εξουσία στη χρησιμοποίηση των πηγών και μέσων της οργάνωσης.

ανάγκη για υπόληψη και γόητρο Τα άτομα θέλουν να τους σέβονται οι άλλοι, να έχουν αναγνώριση, να παίρνουν προαγωγές και να υπάρχει άμιλλα.

Κοινωνική ανάγκη Τα άτομα επιδιώκουν να ανήκουν σε τυπικές και άτυπες ομάδες, σε φιλικές και επιστημονικές ομάδες και οργανώσεις. Επιπλέον θέλουν να τους παραδέχονται οι συνάδελφοί τους.

ανάγκη για ασφάλεια Τα άτομα επιδιώκουν χρήματα, κέρδη, μονιμότητα και καλή συνταξιοδότηση.

Τέλος, ο συντελεστής πιστότητας α στη μελέτη αυτή υπολογίστηκε 0,77.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι εκτιμήσεις για το βαθμό εκπλήρωσης κάθε μιας από τις ανάγκες που αναφέρονται στην κλίμακα του Porter για την πραγματική και ιδανική κατάσταση αναλύθηκαν χρησιμοποιώντας το t-τεστ. Αυτός ο έλεγχος είχε σκοπό να προσδιορίσει αν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις πραγματικές και ιδανικές εκτιμήσεις εκπλήρωσης των αναγκών των εκπαιδευτικών στο επίπεδο σημαντικότητας 0,05.

Όσο πιο μεγάλη είναι η διαφορά στην εκτίμηση που το άτομο κάνει ανάμεσα στο βαθμό που η ανάγκη εκπληρώνεται σήμερα και το βαθμό που η ίδια ανάγκη θα έπρεπε να εκπληρώνεται, δηλαδή όσο μεγαλύτερη είναι η έλλειψη γι' αυτή την ανάγκη, τόσο μεγαλύτερη είναι η δυσαρέσκεια στους εκπαιδευτικούς από την έλλειψη αυτής της ανάγκης. Για τις ανάγκες που οι διαφορές αυτές είναι μικρές, η ικανοποίηση των εκπαιδευτικών είναι σχετικά μεγάλη.

Πρώτα καταχωρήθηκαν οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών και μετά προσδιορίστηκε η μέση τιμή για κάθε ανάγκη στην κλίμακα του Porter.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1

Οι μέσες τιμές που ανακύπτουν από την πραγματική και ιδανική ικανοποίηση των αναγκών, όπως έχουν εκτιμηθεί από τα άτομα.

Α ν ά γ κ ε ς	Μέση τιμή για πραγματική ικανοποίηση (μ_{Π})	Μέση τιμή για ιδανική ικα- νοποίηση (μ_{Γ})	Έλλειψη Αναγκών $\mu_{\Gamma}-\mu_{\Pi}$	Υπολογισθείσα πιθανότητα με το t-τεστ
ασφάλειας	4,744	6,645	1,901	-7,259
κοινωνικές	4,278	6,151	1,893	-4,303
γοήτρου	4,434	6,362	1,928	-9,341
αυτονομίας	3,113	5,876	2,763	-9,635
αυτοπραγμάτωσης	4,252	6,332	2,080	-3,630

Για να ελεγχθεί η μηδενική υπόθεση χρησιμοποιήθηκε το t-τεστ σαν κριτήριο ανάλυσης στο επίπεδο σημαντικότητας 0,05. Η κρίσιμη τιμή t- π.χ. για την κατηγορία των αναγκών της αυτοπραγμάτωσης είναι -3,63. Επειδή η πιθανότητα για να οφείλεται η τιμή αυτή σε σφάλμα του δείγματος είναι μικρότερη του 5% ($p < 0,05$), γι' αυτό και συμπεραίνουμε ότι δεν μπορεί να ισχύει $\mu_{\Pi} = \mu_{\Gamma}$.

($t(0,05 \text{ και } df = 4) = -2,777$, δηλ., η διαφορά είναι στατιστικά σημαντική στο επίπεδο σημαντικότητας 0,05, $p < 0,05$).

Έτσι η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται υπέρ της υπόθεσης H_a , και άρα ισχύει $\mu_H < \mu_I$. Το συμπέρασμα επομένως είναι ότι η διαφορά που ανακύπτει από την πραγματική και ιδανική ικανοποίηση της αυτοπραγμάτωσης όπως αυτή έχει εκτιμηθεί από τα άτομα, δηλ. η έλλειψη της ανάγκης αυτής, είναι στατιστικά σημαντική.

Η στατιστική επίσης ανάλυση έδειξε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των μέσων τιμών που ανακύπτουν για την πραγματική και ιδανική ικανοποίηση όλων των υπολοίπων αναγκών. Επομένως η μηδενική υπόθεση (H_0) απορρίπτεται για όλες τις ανάγκες υπέρ της υπόθεσης έρευνας (H_a) στο επίπεδο σημαντικότητας 0,05.

Αυτό δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται διαφορετικά τον τρόπο που οι ανάγκες ικανοποιούνται τώρα και τον τρόπο που θα έπρεπε ιδανικά να ικανοποιούνται.

Το Σχ. 1 απεικονίζει το διάγραμμα των μέσων τιμών που ανακύπτουν από την πραγματική και ιδανική ικανοποίηση των αναγκών, όπως αυτές έχουν εκτιμηθεί από τα άτομα.

Το διάγραμμα δείχνει ότι υπάρχουν διαφορές στην εκτίμηση που τα άτομα κάνουν ανάμεσα στο βαθμό που μια ανάγκη εκπληρώνεται τώρα και το βαθμό που η ίδια ανάγκη θα έπρεπε να εκπληρώνεται (ιδανική κατάσταση). Η ανάγκη της αυτονομίας παρουσιάζει τη μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ της πραγματικής και ιδανικής ικανοποίησης και οι κοινωνικές ανάγκες την ελάχιστη διαφορά. Άρα η έλλειψη της ανάγκης για αυτονομία εμφανίζεται μεγαλύτερη στους εκπαιδευτικούς, ενώ οι κοινωνικές ανάγκες εμφανίζουν τη μικρότερη έλλειψη. Η έλλειψη που παρατηρείται για τις διάφορες ανάγκες, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, αν τοποθετηθούν σε φθίνουσα τάξη, δηλ. από την ανάγκη που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη έλλειψη προς αυτήν που παρουσιάζει τη μικρότερη έλλειψη, εμφανίζεται με την παρακάτω σειρά:

1. Ανάγκη για αυτονομία.
2. Ανάγκη για αυτοπραγμάτωση.
3. Ανάγκη για γόητρο.
4. Ανάγκη για ασφάλεια.
5. Κοινωνική ανάγκη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι διαφορές για το πώς βλέπουν οι εκπαιδευτικοί να ικανοποιούνται οι ανάγκες τους τώρα και πώς ιδανικά θα προτιμούσαν να ικανοποιούνται, είναι στατιστικά σημαντικές για όλες τις κατηγορίες αναγκών. Η έλλειψη ικανοποίησης μιας ανάγκης δείχνει το μέγεθος της δυσανεξικίας που έχουν οι εκπαιδευτικοί από τη δουλειά τους από τη μη ικανοποίηση της ανάγκης.

Ο Sergiovanni τονίζει ότι οι διευθυντές στα σχολεία πρέπει να διαπιστώσουν την κατηγορία των αναγκών στην οποία βρίσκονται οι εκπαιδευτικοί και δεν την έχουν ακόμα ικανοποιήσει.

Το να γνωρίζουμε το βαθμό έλλειψης μιας ανάγκης για τους εκπαιδευτικούς είναι πολύ σπουδαίο, γιατί δεν έχει καμιά σημασία να παρέχονται κίνητρα στα άτομα, για να ικανοποιήσουν την ανάγκη της αυτονομίας π.χ., όταν οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ανασφαλείς ή να παρέχονται κίνητρα για να ικανοποιήσουν την ανάγκη της ασφάλειας, όταν αυτοί επιζητούν να ικανοποιήσουν την ανάγκη της αυτονομίας⁴.

Τα αποτελέσματα έχουν δείξει ότι η έλλειψη ικανοποίησης για την ανάγκη της αυτονομίας είναι η μεγαλύτερη. Μεγάλες επίσης ελλείψεις παρουσιάζονται για τις ανάγκες της αυτοπραγμάτωσης και του γοήτρου. Είναι επίσης φανερό ότι οι εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος στη μελέτη αυτή επιζητούν μεγαλύτερη ικανοποίηση από την εργασία τους για τις ανάγκες της αυτονομίας, αυτοπραγμάτωσης και γοήτρου παρά για τις άλλες κατηγορίες αναγκών.

Η έλλειψη ικανοποίησης για την ανάγκη της αυτονομίας δικαιολογείται πιθανώς από το γεγονός ότι οι Έλληνες Εκπαιδευτικοί έχουν μικρή επιρροή στη δομή και οργάνωση των σχολείων τους. Δεν συμμετέχουν στις αποφάσεις και δεν έχουν έλεγχο του περιβάλλοντος και του χώρου της δουλειάς τους.

Το μικρό ενδιαφέρον που παρατηρείται για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών δικαιολογείται από τη γενική ιδιοσυγκρασία του Ελληνικού λαού που είναι πολύ φιλικός και κοινωνικός με τους άλλους. Η ανάγκη για ασφάλεια στην έρευνα αυτή βρέθηκε μεγαλύτερη από την ανάγκη για κοινωνική ικανοποίηση. Το συμπέρασμα αυτό έρχεται σε κάποια αντίθεση με τη θεωρία της ιεράρχησης των αναγκών του Maslow που υποστηρίζει ότι οι ανάγκες που βρίσκονται στα χαμηλά επίπεδα της ιεραρχίας πρέπει να ικανοποιούνται σχετικά σε μεγάλο βαθμό από τις ανάγκες που βρίσκονται στα ψηλότερα επίπεδα. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί μέχρι κάποιου σημείου από την έλλειψη σαφούς διατύπωσης των σκοπών του σχολείου και γενικά της σύγχυσης που υπάρχει σήμερα στην εκπαίδευση σ' ό,τι αφορά την αξιολόγηση και εξέλιξή τους.

Επομένως, υπάρχει μία ένδειξη ανασφάλειας μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Με άλλα λόγια, η μελέτη αυτή υποστηρίζει για τα άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα αυτή και για το χρόνο που έγινε (1983), ότι οι εκπαιδευτικοί στο σύνολό τους είναι δυσαρεστημένοι και δεν έχουν ικανοποιήσει όλες τις κατηγορίες των αναγκών. Μεγαλύτερη όμως δυσαρέσκεια παρουσιάζεται στην τάξη των ιεραρχικά υψηλότερων αναγκών παρά στην τάξη των ιεραρχικά χαμηλότερων.

Τα άτομα που είναι υπεύθυνα να δώσουν κίνητρα στους εκπαιδευτικούς

πρέπει να προσέξουν ιδιαίτερα τα συμπεράσματα αυτής της μελέτης. Πρέπει να ικανοποιήσουν τις ιεραρχικά χαμηλότερες ανάγκες πριν προχωρήσουν στην ικανοποίηση των αναγκών που βρίσκονται στα υψηλότερα ιεραρχικά επίπεδα.

Τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής μπορούν να υποστηρίξουν τις ακόλουθες προτάσεις:

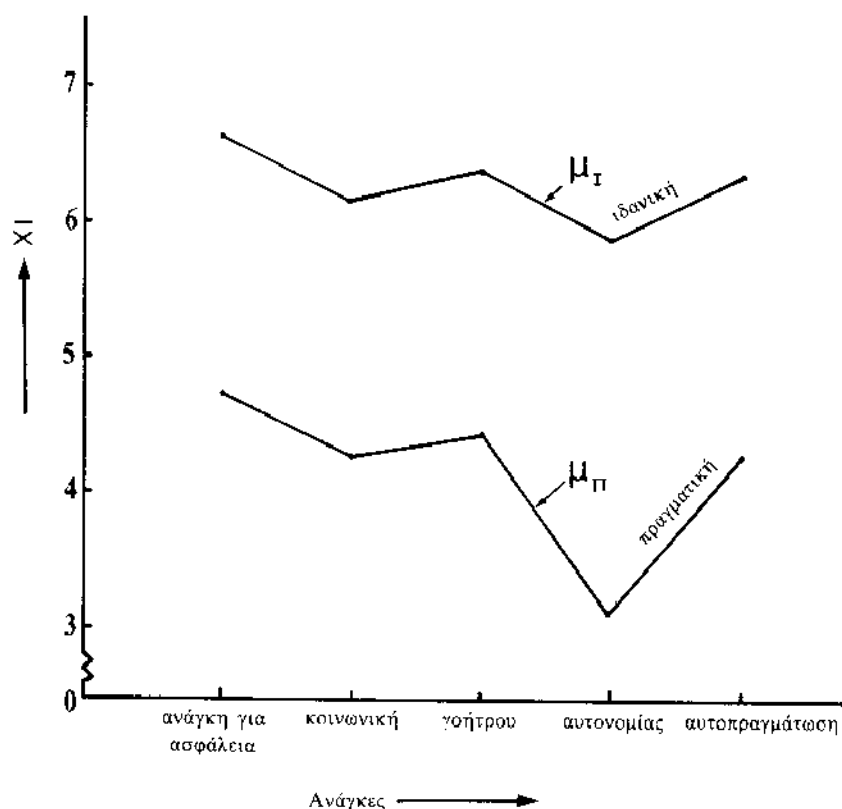
1. Είναι επιθυμητό οι υπεύθυνοι του Υπουργείου Παιδείας να μελετήσουν με τους εκπαιδευτικούς, διευθυντές και σχολικούς συμβούλους τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, ώστε να φθάσουν σε μεγαλύτερη ομοφωνία και κατανόηση των προσδοκιών και των επιθυμιών των εκπαιδευτικών.

2. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συμμετέχουν στην αξιολόγηση του προγράμματος των σχολείων. Ένα κατάλληλο κλίμα εμπιστοσύνης μέσα στα σχολεία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

3. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συμμετέχουν στη διαμόρφωση του χώρου της εργασίας τους, να αναγνωρίζουν και να επαιτούν οι υπεύθυνοι τις προσπάθειές τους και την επίδοσή τους, να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων και να είναι υπεύθυνοι για την επίτευξη των σκοπών του σχολείου.

4. Ακόμα πρέπει οι διευθυντές και οι σχολικοί σύμβουλοι να ασχολούνται με όλα τα προβλήματα που σχετίζονται με την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από τη δουλειά τους.

Επειδή δεν έχουμε υπόψη μας άλλη παρόμοια έρευνα που να έγινε στη χώρα μας, ώστε να συγκρίνουμε τα αποτελέσματά της με τα δικά μας αποτελέσματα, γι' αυτό ας ελπίσουμε ότι αυτή η μελέτη θα αποτελέσει το κίνητρο για περαιτέρω έρευνες πάνω στο θέμα αυτό για όλα τα σχολεία της πατρίδας μας.

Σχ. 1.

PERCEIVED NEED DEFICIENCIES OF GREEK TEACHERS

by

MYRON M. ZAVLANOS, M.Sc., M.Ed., Ph.D.

The general aim of this study was to determine the need deficiencies of Greek secondary school teachers. The sample consisted of 200 teachers who completed the Porter 13-item need deficiency questionnaire, which was modeled after the Maslow theory. The item's need deficiency score was determined by subtracting actual response from ideal response. The larger the perceived need deficiency for a need level, the higher the assumed index of dissatisfaction. Smaller scores, on the other hand, indicate relative satisfaction with the level of need fulfillment for that need. To test the null hypothesis a t-test analysis was utilized at the 0.05 level of significance.

The results showed that the perceived need deficiency for autonomy was the most important and the need deficiency for social was the least important. It seems also clear that teachers in this group want more satisfaction from their work at the autonomy, self-actualization and esteem levels than at other stages. The statistical analysis showed that the teachers overall as a group were dissatisfied with all levels of the hierarchy of needs than with the lower-order needs.

REFERENCES

- Maslow A.H., *Motivation and Personality*, New York: Harper and Row, 1954.
- Porter Lyman, A study of perceived need satisfaction in bottom and middle management jobs, *Journal of Applied Psychology*, Vol. 45, 1961, pp. 1-10.
- Porter Lyman, Attitudes in Management: Perceived Deficiencies in Need Fulfillment as a Function of Job Level, *Journal of Applied Psychology*, Vol. 46, 1962, p. 375.